

ارائه مدل پیشنهادی جهت پیاده‌سازی گردشگری الکترونیک در طرح‌های توسعه گردشگری روستایی (بررسی تطبیقی و ارائه مدل پیشنهادی با توجه به شرایط معاصر ایران)

دکتر محمد رضا بمانیان*

دانشیار و مدیر گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

دکتر محمد رضا پورجعفر

دانشیار و مدیر گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

مهندس هادی محمودی نژاد

پژوهشگر دکتری معماری و مدرس دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

چکیده

گردشگری روستایی بالاخص گردشگری طبیعی روستایی که به نام اکوتوریسم روستایی تسمیه یافته است، از مهم‌ترین رویکردهای اقتصاد گردشگری در راستای بهره‌وری بهینه و پایدار از منابع طبیعی و زیست‌بوم روستایی به‌شمار می‌رود که از جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و معیشتی و رشد و پیشرفت رشد ناخالص ملی مورد التفات فزاینده‌ای قرار گرفته و در این میان، پاسداشت و نگهداشت محیط زیست و منابع طبیعی، از مهم‌ترین محورها و مؤلفه‌های گسترش آن به‌شمار می‌رود.

در واقع می‌توان منابع طبیعی و جاذبه‌های گردشگری شرایط فعلی ایران را گنجینه و منابعی دانست که باید در راستای استفاده بهینه، گسترش توجه گردشگران داخلی و خارجی به منابع و جاذبه‌های روستایی و روش‌های مدیریت مؤثر و کارآمد این صنعت راهکارهایی ارائه شود و با توجه به گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات، لازم است تا از این فناوری در توسعه و مدیریت گردشگری روستایی بهره برد.

بر این اساس در این مقاله در روش تحقیق تطبیقی و توصیفی با رجوع به نمونه‌های موردی در حال انجام و انجام‌شده ملی و بین‌المللی به ارائه یک مدل برای توسعه گردشگری الکترونیک پرداخته می‌شود. نتایج و یافته‌های پژوهش حاضر بر ارائه مدلی در توسعه گردشگری الکترونیک روستایی بر اساس چرخه‌دمینگ، به محورهای: ۱- طراحی و برنامه‌ریزی؛ ۲- اجرا؛ ۳- بازرسی و کنترل؛ ۴- اقدام اصلاحی؛ اشاره دارد که می‌تواند در شرایط معاصر ایران، در توسعه گردشگری روستایی در حوزه به‌کارگیری بهینه و کارآمد منابع و جاذبه‌های موجود مناطق روستایی مؤثر باشد.

کلمات کلیدی:

گردشگری طبیعی روستایی، گردشگری مجازی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، چرخه‌دمینگ.

Offering a proposal model for electronic tourism in order to reform and correct the consumption pattern of tourism sources in rural tourism development plans (Comparative survey and model suggestion considering Iran's contemporary conditions)
Abstract:

Rural tourism especially rural natural tourism which is called rural ecotourism is one of the most important economical approaches in tourism for maximum and constant use of natural resource and rural environment and is considered so important in cultural, social, economical, growth and development aspects. Here environment and natural resources protection is one of the most important parts of it.

In fact to reform and correct the consumption pattern in Iran's resources Islamic Republic of Iran leader's speech is being used and we can consider natural resources and tourism attraction as a treasure which measures should be taken to draw and develop more attention of internal and foreign tourists to rural attractions and resources and developing information technology.

So in this article with comparative and descriptive method getting help from case studies in Iran and other countries a model for electronic tourism development is represented. Results of this research represent a model in electronic rural tourism development based on doming cycle in 1. Planning and design; 2. Operation; 3. Investigation and control; 4. Correction and reforming which in contemporary condition can enable us to use the resources.

Key words: rural natural tourism, virtual tourism, information technology, doming cycle.

مقدمه

فناوری اطلاعات و ارتباطات به واسطه ایجاد محیط اطلاعاتی برای هر یک از مؤسسات توریستی و ایجاد ساختار اطلاعاتی که در آن، کل سیستم می‌تواند به خوبی کار کند، در سیستم توریسم تأثیرگذار بوده است. بخش‌های مختلف این صنعت در این محیط اطلاعاتی می‌تواند به شناسایی فرصت‌های تجاری در بازار بپردازد و به توسعه همکاری با تهیه‌کننده‌ها و واسطه‌ها اقدام کنند و همچنین می‌توانند مؤسسات غیررسمی، به منظور توسعه و ارائه خدمات توریسم ایجاد کنند. به این ترتیب بیشتر سودها نصیب سهامداران می‌شود؛ زیرا تغییرات تکنولوژی، همکاری‌های مؤثری را به وجود می‌آورد و ابزاری را برای جهانی شدن صنعت توریسم فراهم کرده است. فناوری اطلاعات و ارتباطات با ارائه ابزار و امکانات مؤثر، هم برای مشتری به منظور شناسایی و خریداری تولیدات مناسب و هم برای تولیدکنندگان به منظور توسعه، کنترل و توزیع تولیدات در سطح جهانی، به طور مؤثری به تشدید، افزایش و حمایت از جهانی شدن (Globalization) سطح عرضه و تقاضای فعلی در سراسر جهان در صنعت توریسم پرداخته است. علاوه بر این در راستای اصلاح الگوی مصرف منابع گردشگری در مناطق هدف گردشگری، خاصه در مناطق روستایی استفاده از فناوری اطلاعات می‌تواند تأثیرات مثبت فراگیری داشته باشد که توجه به این موارد از مهم‌ترین راهکارهای گسترش این صنعت به شمار می‌رود و در این مقاله به صورت ارائه مدلی پیشنهادی مورد توجه قرار گرفته است.

گردشگری مجازی

گردشگری مجازی (e-tourism) را می‌توان مؤلفه‌ای اساسی و از انواع گردشگری همگام با تکنولوژی اطلاعات (Information Technology) به شمار آورد که حداکثر دو دهه از ظهور آن نمی‌گذرد. گردشگری مجازی، حضور در سرزمین دیجیتالی وب (Digital

(Web) و مشاهده داده‌های صوتی (data Audio)، متنی (text data) و تصویری از دنیای فیزیکی است که امکان سفرهای مجازی و غیرواقعی و بهره‌گیری از جاذبه‌های طبیعی مناطق هدف گردشگری، برای برخی کاربران که قصد مراجعه به این اماکن گردشگری هدف را دارند و یا برای کسانی که از این امکان محروم می‌مانند، فراهم می‌کند. گردشگری دور دنیا که در نوشته ژول ورن، نویسنده شهیر فرانسوی، در هشتاد روز امکان‌پذیر شد، امروزه تنها با ابرمتن‌های اینترنتی، با یک کلیک امکان‌پذیر شده است. با استفاده از سایت‌های کاخ‌موزه‌ها و اماکن باستانی جهان می‌توان به دنیایی اطلاعات متنی و تصویری از نمادهای تاریخ باستان و جلوه‌هایی از گردشگری تاریخی - باستانی دست یافت. برخی از پایگاه‌های دولتی در اینترنت، امروزه سیستم‌های دوربین شهری خود را به سرزمین دیجیتال نیز پیوند داده‌اند. با این دوربین‌ها می‌توان شهرهای مختلف را به صورت زنده مشاهده کرد و حتی از آنها عکس یادگاری گرفت. خیلی از علاقمندان به بازدید از موزه‌های بزرگ جهان، از هر میثاق مسکو تا لوور پاریس، از تارنماهای اینترنتی آنها برای مشاهده اطلاعات استفاده می‌کنند. حتی، رزرو بلیط هواپیما، هتل، مسابقات بین‌المللی ورزشی و جشنواره‌های فرهنگی - هنری جهانی، امروز با رفتارهای سازمانی الکترونیکی همراه شده است.

مزایای گردشگری الکترونیک در راستای اصلاح الگوی مصرف منابع کشور

از آنجا که در طی فرآیند گردشگری الکترونیک، اکثر فعالیت‌های وابسته به فرآیند، به صورت الکترونیکی و با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات انجام می‌شود، بر این اساس مزایای بسیاری را برای آن می‌توان برشمرد که در راستای اصلاح الگوی مصرف یا اصلاح ساختار تولید و امکان‌دهی دسترسی گردشگران به منابع طبیعی و جاذبه‌های گردشگری قابل تبیین محتوایی است:

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahri
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009

۲۲

۱) فراهم آوردن خدمات اینترنتی با کیفیت و سرعت بالا برای گردشگران

به وجود آوردن یک زیرساختار مناسب جهت اتصال به اینترنت و شبکه گسترده اطلاعات از مزایایی است که در طی فرآیند گردشگری الکترونیک به دست می آید. این زیرساختارها شامل اجزای نرم افزاری و سخت افزاری لازم جهت برقراری ارتباطات و انتقال اطلاعات به صورت الکترونیکی می شود.

۲) فراهم سازی کانال های آموزشی و محیط آموزشی همگانی برای گردشگران و اهالی صنعت گردشگری

ابزارهایی که فناوری اطلاعات در اختیار گردشگران قرار می دهد، باعث تسهیل فرآیند رزرواسیون، ذخیره جا و اخذ پذیرش انتخاب اماکن هدف گردشگری و رویه رسیدن به مقصد و مسافرت و برنامه ریزی بهتر و بیشتر گردشگری در استفاده از جاذبه های تاریخی، طبیعی و زیست محیطی این اماکن می شود. با استفاده از این روش ها می توان روش های آموزش مجازی را در هر زمان و مکان برای مخاطبان پیاده سازی کرد؛ به طوری که برای تحصیل و برگزاری کلاس های آموزشی دیگر به حضور فیزیکی افراد در کلاس نیازی نیست، بلکه کلاس ها می توانند به طور مجازی و بر روی شبکه اینترنت برگزار شوند. بدین ترتیب روستاییان مناطق هدف گردشگری نیز که به دلیل عدم وجود امکانات فیزیکی از بسیاری از خدمات ارائه شده محروم بوده اند با استفاده از این روش، امکان استفاده از خدمات و تسهیلاتی را که تنها در مناطق شهری وجود دارند، به دست می آورند.

۳) شرکت در فعالیتهای اقتصادی شهری به وسیله روستاییان

از طریق فناوری اطلاعات این امکان برای روستاییان مناطق هدف، طرح های گردشگری فراهم می شود تا بتوانند در فعالیتهای اقتصادی روستا که در ارتباط با بازارهای شهری منطقه ای و حتی ملی است، مداخله کنند. این امر به مثابه ابزاری توانمند است که روستاییان در آن به عنوان بازیگران اصلی در فعالیتهای اقتصادی

روستایی و حتی سطح ملی مطرح می شوند؛ چنانچه روستاییان می توانند با حذف واسطه های مربوطه، به فروش محصولات و فرآورده های خود بپردازند و یا میحتاج و مواد مورد نیاز برای کشت و زرع خود را بی واسطه از فروشندگان خریداری نمایند.

۴) افزایش و بهبود کیفیت زندگی

در این ساختار توزیع خدمات و تسهیلات رفاهی به طور متناسب و عادلانه میان ساکنان شهری و روستایی و خود روستاییان با یکدیگر، صورت می گیرد که در نتیجه موجب بهبود سطح رفاه اجتماعی و بستر سازی گسترش و بسط عدالت اجتماعی در ساختار جامعه می شود. در طی این ساختار روستاییان از آموزش های عمومی و فرصت های تجاری و سرمایه گذاری جدید برخوردار می شوند که بهبود ساختار کیفیت زندگی روستایی را نیز به همراه دارد.

۵) ارائه بهتر و بیشینه خدمات و تسهیلات به روستاییان مناطق گردشگری

در طی این فرآیند این امکان برای روستاییان فراهم می شود تا بتوانند از خدماتی که در روستا وجود ندارد، برخوردار شوند و در واقع حلقه ای مکمل میان شهر و روستا به شمار می رود که بسیاری از دشواری های سفر به شهر را برای روستاییان کاهش می دهد که از جمله آنها می توان به دسترسی به آموزش مجازی، بانکداری الکترونیک و پرداخت قبوض و عوارض سالیانه، ورود به عرصه تجارت الکترونیک و فروش محصولات و فرآورده های روستایی و حذف واسطه های اقتصادی، و سازماندهی به بهداشت و مدیریت روستایی، اشاره داشت.

۶) ارائه خدمات یک مرحله ای به گردشگران و روستاییان مناطق گردشگری

با ایجاد ساختار مناسب ارتباطات به وسیله فناوری اطلاعات و همچنین الکترونیکی کردن، دیگر نیازی به مراجعه پی در پی مردم به ادارات و سازمان های مختلف وجود ندارد، بلکه تمام فرآیند تنها به یک فعالیت تقلیل خواهد یافت.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahrī
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009

۷۳

۷) تقویت رقابت تجاری و ایجاد فرصت‌های تجاری بیشتر در بستر تجارت الکترونیک

الکترونیکی کردن پرداخت‌ها و دریافت‌ها و همچنین آگاهی سریع از فرصت‌های تجاری و امکان سرمایه‌گذاری، محیط رقابتی قابل توجهی را در عرصه تجارت به وجود می‌آورد. در این صورت تجار و اهالی روستا می‌توانند نسبت به فرصت‌های تجاری موجود آگاهی پیدا کنند و در صورت تمایل برای استفاده از آنها به صورت الکترونیکی اقدام کنند.

۸) ارتباط بهتر سازمان‌ها و ارگان‌های وابسته به صنعت گردشگری

ارتباط سازمان‌ها و بخش‌های مربوط با یکدیگر و تسهیل امر مکاتبات از طریق اینترنت، توسط زیرساختارهای الکترونیک، ارتباط یکپارچه‌ای را بین سازمان‌های مرتبط با یکدیگر به وجود می‌آورد؛ چنانچه سازمان‌ها و نهادهای وابسته به فرآیند گردشگری (تورها، آژانس‌های مسافرتی، هتل‌ها، مدیریت مرکزی توریسم در مناطق گردشگری روستایی و حتی روستاییان پذیرای گردشگر که می‌توانند با تشکیل NGOهای خصوصی به پذیرش و جذب گردشگران اقدام کنند) می‌توانند در سریع‌ترین زمان ممکن به آخرین اطلاعات راجع به گردشگران، نحوه سکونت و ساماندهی فرآیند اقامت پردازند و از این طریق، این امکان نیز فراهم می‌شود تا ارگان‌ها و نهادهای وابسته و مرتبط با گردشگری به منظور ارتقای کیفی خدمات قابل ارائه و بررسی مشکلات موجود با هدف ایجاد رفاه بیشتر برای گردشگران و یا ساکنان محلی از این فناوری استفاده نمایند.

۹) افزایش مشارکت‌های روستایی و مداخلات مستقیم روستاییان در اداره امور محلی در ارتباط با روستا یا مسایل گردشگری

از این طریق این امکان فراهم می‌شود تا روستاییان به عنوان بخشی از ذی‌نفعان (Stake holders) پروژه‌های گردشگری در فرآیند تصمیم‌سازی (Decision making) و تصمیم‌گیری (Decision)

taking) مداخله نمایند و به تدبیر امور محلی روستایی و یا بهبود و سازماندهی مسایل مرتبط با اداره امور روستایی پردازند.

۱۰) دسترسی همگانی به خدمات شهری

از این طریق این امکان برای روستاییان مناطق هدف طرح گردشگری فراهم می‌شود تا به برخی خدمات و تسهیلات شهری دسترسی بلاواسطه داشته باشند و در عین حال از مراجعه مستقیم آنها به مناطق شهری که با صرف هزینه و زمان زیاد ممکن می‌شود، پرهیز نمایند.

۱۱) همگون‌سازی فعالیت‌های گردشگری و ظرفیت برد گردشگری مناطق روستایی با پتانسیل‌های موجود

از این طریق این امکان فراهم می‌شود تا علاوه بر هدایت، راهبری و کنترل مدیریت گردشگری در مناطق روستایی هدف، این امکان نیز فراهم شود تا بتوان ظرفیت کل‌پذیری جهانگردان و گردشگران اکوتوریسم خاص (توریسم کشاورزی، توریسم مزرعه، توریسم سبز و...) که نیاز به اسکان و همکاری نزدیک روستاییان دارد، فراهم شود که از این طریق از ورود گردشگران خارج از ظرفیت محلی روستاییان جلوگیری می‌شود؛ چنانچه بدون این روش ممکن است گردشگران به برخی مناطق روستایی وارد شوند و مکانی برای اسکان آنها یا مزرعه‌ای برای گذران اوقات فراغت و یا خانواده‌ای روستایی برای ارائه خدمات به آنها وجود نداشته باشد.

۱۲) ایجاد اشتغال برای جوانان روستایی و افزایش درآمد خانوارهای روستایی

در طی این فرآیند این امکان فراهم می‌شود تا خانوارهای روستایی خود به جذب و پذیرش گردشگران پردازند و از طریق اینترنت از برخی از گردشگران که تمایل به اقامت در روستا و در میان خانوارهای روستایی مناطق هدف را دارند، بخواهند تا در تاریخ، زمان و مکان مشخص و از پیش تعیین شده از خدمات و تسهیلات گردشگری اکوتوریسم روستایی این مناطق بهره‌گیری کنند.

۱۳) مدیریت، هدایت و کنترل و راهبری بهتر گردشگری روستایی

استفاده از این روش و فناوری اطلاعات، این امکان را فراهم می‌کند تا بتوان به سازماندهی و کنترل و تدبیر بهتر امور مربوط به گردشگری پرداخت و در واقع به عنوان مرکزی برای برنامه‌ریزی محلی در توریسم روستایی عمل می‌کند. در طی این روش از اقدامات ناهماهنگ که می‌تواند نارضایتی گردشگران و یا روستاییان را در پی داشته باشد، پرهیز می‌شود و امکان سازماندهی و مدیریت مناسب طرح‌های گردشگری روستایی به صورت انفرادی یا گروهی در میان اجزای صنعت گردشگری (تورها، آژانس‌ها، مراکز خدماتی و رفاهی محلی، محل‌های اسکان و هتل‌ها و سطوح خدماتی محلی و روستاییان) فراهم می‌شود.

۱۴) تسریع در برطرف کردن مشکلات احتمالی و ارتباط مستقیم با گردشگران

در طی این فرآیند این امکان وجود دارد تا در صورت ایجاد مشکلات از پیش تعیین نشده و احتمالی، بتوان به سرعت مراتب امر را به گردشگران اطلاع داد و از ایشان خواست تا در زمان و در بستر شرایطی دیگر، نسبت به حضور در مناطق گردشگری روستایی اقدام نمایند. این روش می‌تواند علاوه بر بهبود اشکالات موجود، باعث افزایش رضایت گردشگران و تسهیل امور رفع مشکلات را نیز در بر گیرد.

۱۵) صرفه‌جویی در زمان و هزینه

با افزایش استفاده از فناوری اطلاعات و در حوزه گردشگری این امکان فراهم می‌شود تا دو عامل زمان و هزینه، تا حد امکان تقلیل یابند. به این صورت که گردشگران قادر خواهند بود تا تنها با یک کلیک روی صفحه نمایشگر رایانه، نسبت به رزرو محل اسکان و نوع و چگونگی برنامه‌ریزی احتمالی برای سفر (در طول مسیر و یا حتی برنامه‌ریزی گذران اوقات فراغت در مناطق روستایی هدف) اقدام کنند؛ چنانچه این امر با تنها فشار دادن چند کلید روی صفحه کلید یا موشواره رایانه ممکن می‌شود و از مراجعات حضوری پیش از

سفر یا بی‌برنامگی احتمالی در حضور در این مناطق می‌کاهد.

۱۶) ایجاد ساختارهای لازم برای توسعه‌های آتی روستا و گردشگری محلی

علاوه بر این مراحل، گردشگری یا تدبیر امور محلی روستایی در آینده نیازمند سیستم‌های تکاملی و استفاده از فناوری‌های جدید خواهد بود؛ به طوری که هر فکر سلیمی این امر را اذعان می‌کند که با وجود گسترش فناوری اطلاعات و توسعه انفورماتیک، لازم است تا این موارد در صنعت گردشگری به عنوان صنعت برتر در آینده، مورد ملاحظه قرار داده شود.

۱۷) سیستم جامع اطلاعات گردشگری

مهم‌ترین و برترین مزیت استفاده از فناوری اطلاعات، مدیریت و سازماندهی سیستم اطلاعات گردشگری است؛ به طوری که از این طریق می‌توان با معرفی امکان توریستی و جاذبه‌های موجود طبیعی، تاریخی و فرهنگی این مناطق به جذب و نگهداشت گردشگران در مناطق گردشگری روستایی پرداخت. در ضمن این امکان نیز فراهم می‌شود تا نوع خدمات و تسهیلات رفاهی این مناطق و نقشه چگونگی استفاده از مناطق روستایی شامل: نقشه جغرافیایی و مکان قرارگیری جغرافیایی مناطق روستایی، نحوه دسترسی به این مناطق از طریق شریان‌ها و مسیرهای ارتباطی و علاوه بر اینها، چگونگی حرکت در روستا و مناطق گردشگری و نوع میزان و چگونگی ارائه خدمات و تسهیلات رفاهی (محل کمپینگ، دهکده‌های گردشگری، فروشگاه‌ها و رستوران‌ها، هتل‌ها و متل‌های محلی) در اختیار گردشگران اکوتوریسم روستایی و یا دیگر دوستداران طبیعت قرار داده شود.

۱۸) مدیریت و نظارت واحد گردشگری

از این طریق می‌توان به تدوین چشم‌اندازهای بلندمدت و میان‌مدت در صنعت گردشگری روستایی پرداخت. با استقرار سیستم‌های یکپارچه (Integrated System) در گردشگری روستایی از فعالیت‌های موازی، بی‌نظمی و اختلالات موجود جلوگیری می‌شود و

تمام فعالیت‌ها تحت نظارت یک سیستم مدیریتی واحد در حوزه گردشگری صورت می‌گیرد. علاوه بر این، این امکان نیز فراهم می‌شود تا بتوان به برنامه‌ریزی کلان برای مناطق روستایی هدف در طرح‌های گردشگری در انطباق با طرح‌های فرادست گردشگری (طرح‌های جامع گردشگری منطقه‌ای و ملی) و بسترسازی آتی برای توسعه و مراحل گسترش طرح‌های هدف پرداخت.

۱۹) نشر فرهنگ و شاخصه‌های فرهنگی و بومی مناطق روستایی

از طریق اینترنت و ایجاد درگاه‌های مناطق گردشگری روستایی می‌توان به گسترش و پراکنش آداب و رسوم محلی روستایی و زنده‌سازی آداب و فرهنگ بومی برخی از ایل‌ها و اقوام روستایی پرداخت که در حال فراموش شدن هستند. این امر می‌تواند باعث اعتلای شاخص‌های فرهنگ ملی و بهبود سطح آشنایی مردم و گردشگران با روستاییان مناطق هدف طرح‌های گردشگری منجر شود که به افزایش درک متقابل روستاییان و ساکنان شهر، یا گردشگران و میزبان‌های روستایی مناطق گردشگری با یکدیگر منجر می‌شود و انسجام و همبستگی ملی را در ساختار اجتماعی جامعه افزایش می‌دهد.

۲۰) افزایش سطح آگاهی عمومی روستاییان و مداخله بیشتر آنها در سرنوشت سیاسی اقتصادی و اجتماعی مناطق روستایی هدف طرح‌های گردشگری اکوتوریسم روستایی

از این فرآیند توسعه‌ای می‌توان برای افزایش سطح آگاهی عمومی روستاییان نسبت به آنچه در دنیای اطراف آنها در حال وقوع است، استفاده کرد. شایان ذکر است که تنها از این طریق می‌توان روستاییان را به عنوان گروهی از افراد اجتماع، تحت عنوان بازیگرانی جدید در عرصه فرآیندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در رابطه با امور محلی و ملی وارد کرد و مشارکت‌های روستایی را افزایش داد که یکی از مهم‌ترین روش‌های توانمندسازی روستایی به‌شمار می‌رود.

چالش‌های گردشگری الکترونیک

در فرآیند تحقق گردشگری الکترونیک و بهره‌مندی از منافع آن، چالش‌های اساسی وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد و برای رفع آنها برنامه‌ریزی‌های مربوط صورت گیرد. این چالش‌های اساسی عبارتند از:

۱- فقدان سخت‌افزار و نرم‌افزارهای رایانه‌ای

در راستای توسعه گردشگری الکترونیک در مناطق شهری و روستایی و با توجه به شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران به‌راحتی دریافت می‌شود که عدم وجود بسترسازی زیرساخت‌های گردشگری الکترونیک (سخت‌افزار و نرم‌افزار) از مهم‌ترین چالش‌های موجود در برابر توسعه و مراحل گسترش آن به‌شمار می‌رود. در این میان می‌توان به کمبود رایانه و ملحقات سخت‌افزاری دستگاه‌های کامپیوتری (کیس، کیبورد، موشواره، CPU و مادربرد) و در عین حال کمبود نرم‌افزارهای کاربری گردشگری (کمبود برنامه‌نویس‌های ماهر و کاردان و برنامه‌های اینترنتی گردشگری) اشاره داشت.

۲- فقدان سواد اطلاعاتی

آشکار است که در صورت وجود زیرساختار الکترونیک (ICT و شبکه‌های مخابراتی و کانال‌های ارتباطی)، لازم است تا کاربران، گردشگران و روستاییان بتوانند از این زیرساخت‌های الکترونیکی استفاده کنند که نیاز به سواد اطلاعاتی و توانمندی گردشگران و روستاییان در استفاده از رایانه و اینترنت مطرح می‌شود.

۳- فقدان زیرساختار الکترونیکی

در عین حال غیر از موارد فوق می‌توان به کمبود کانال‌های مخابراتی و مجاری انتقال و خطوط مخابراتی و زیرساخت‌های گردشگری در شبکه مخابراتی و ارتباطاتی ایران اشاره داشت که بدون فراهم‌سازی و تدارک آنها یا گسترش شبکه مخابراتی و الکترونیکی، نمی‌توان انتظار داشت تا فرآیند توسعه گردشگری الکترونیک از رشد قابل قبولی برخوردار شود.

۴- دسترسی به اینترنت و شکاف دیجیتالی

طبق آمار، تا پایان سال ۲۰۰۲ میلادی بین ۷۵۰ تا ۹۰

میلیون نفر در سراسر جهان به اینترنت دسترسی داشته‌اند که از این تعداد نزدیک به ۵۰ درصد آنها در ایالات متحده آمریکا و کانادا زندگی می‌کرده‌اند، در حالی که سهم خاورمیانه و آفریقا درصد اندکی برآورد شده است. با توجه به آمار موجود، استنباط می‌شود که بسیاری از مردم دنیا هنوز به اینترنت دسترسی ندارند و بدین ترتیب ایجاد شهر الکترونیک و یا توسعه گردشگری الکترونیک با چالش‌های جدی در این منظر روبه‌رو می‌شود. بنابراین رفع شکاف دیجیتال و اطمینان از دسترسی عمومی، یکی از مهم‌ترین و ابتدایی‌ترین اقدامات در جهت تحقق دولت الکترونیک می‌باشد.

۵- امنیت و حریم درگاه‌های اینترنتی وابسته به صنعت گردشگری

یکی از نگرانی‌های اساسی که در مورد اینترنت و فضای سایبر وجود دارد، حفظ و پاسداشت امنیت و حریم شخصی افراد (گردشگران، روستاییان، کاربران و تورها و سایت‌های خدمات‌دهنده گردشگری) است که می‌بایست راهکارهایی مناسب جهت حل آنها، انتخاب و اجرا گردد.

۶- آموزش در توسعه گردشگری الکترونیک

در توسعه گردشگری الکترونیک، آموزش از دو بعد اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد: اول اطلاع‌رسانی عمومی و آماده‌سازی مردم و شهروندان برای استفاده از خدمات شهر الکترونیک یا گردشگری مجازی و دیگری تربیت و فراهم‌سازی نیروی انسانی مورد نیاز برای ایجاد، توسعه و اداره گردشگری الکترونیکی در مناطق روستایی. بر این اساس، لازم است تا با آموزش روستاییان و جوانان محلی تلاش شود تا امکان تربیت نیروی انسانی ماهر روستایی برای اداره امور گردشگری الکترونیک روستایی در مناطق روستایی هدف اجرای طرح‌های گردشگری فراهم شود.

۷- چالش‌های فرهنگی و اجتماعی

اصلی‌ترین چالش‌های گسترش فناوری اطلاعات در مناطق روستایی، بالاخص در ایران، ایجاد مشکلات

فرهنگی و چالش‌های اجتماعی است. هجوم گسترده فرهنگ‌های گوناگون و امکان دسترسی عامه روستاییان به اطلاعات گسترده در درگاه‌های گوناگون موجود در اینترنت، برخی ناهنجاری‌ها را در روابط فرهنگی و اجتماعی مردم به‌وجود می‌آورد. در کشورهای در حال توسعه از جمله کشور ایران نیز، بنابر شرایط فرهنگی و اجتماعی، احتمال آسیب‌پذیری در اثر تعامل گسترده با دیگر فرهنگ‌ها وجود دارد. هر چند که پیشرفت‌های قابل توجهی در عرصه مکانیسم‌های امنیتی و کنترلی اینترنت حاصل شده است، ولی قابلیت‌های کنترلی در این گونه موارد کمتر مؤثر واقع می‌شود. با عنایت به موارد فوق، منظور کردن فاکتورهای فرهنگی، سنتی و اجتماعی کشورها و یا مناطق جغرافیایی خاص، در تبیین اهداف و رسالت گردشگری الکترونیک قبل از ایجاد و توسعه آن ضروری جلوه می‌کند.

بررسی نمونه‌های موردی

هر چند که تجربیات گوناگونی در رابطه با شهرهای مختلف در مورد پیاده‌سازی شهر الکترونیک صورت گرفته است و یا در حال شکل‌گیری است، ولی نمونه‌های اندکی در ادبیات جهانی و ایران در این رابطه دیده می‌شود. در هر حال از آنجا که شباهت‌ها و سطوح مورد بحث در گردشگری الکترونیک روستایی و مراحل توسعه آن با ایجاد شهرهای الکترونیک مشاهده می‌شود، می‌توان از برخی از تحقیقات مربوط به شهرهای الکترونیک، مراحل گسترش و سطوح خدمات ارائه‌شده در آنها در راستای گردشگری الکترونیک شهری و تعمیم‌دهی آن به گردشگری روستایی استفاده کرد. از سویی دیگر، رویکردهای مرتبط با پیاده‌سازی شهر الکترونیک یا گردشگری الکترونیک در مناطق روستایی و شهری در کشورهای مختلف متفاوت است که علت این امر را نیز شرایط خاص اقتصادی و سیاسی و وضعیت زیرساختار فناوری اطلاعات هر کشور و حتی شهرهای موجود در آن می‌دانند. البته شایان ذکر است که سیاست‌ها و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده اولیه جهت ایجاد شهرهای الکترونیک در کشورهای گوناگون می‌تواند مورد استفاده قرار داده شود

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahrī
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009

و در مرحله تعیین و تدوین خدمات مورد نیاز گردشگری الکترونیک و معیارها و مؤلفه‌های دیده‌شده در فرآیند برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی آنها، می‌توان این موارد را لحاظ کرد. در این بخش مقاله لازم است تا روش‌های مورد استفاده در شهرهای تورنتو و چین تایپه برای پیاده‌سازی گردشگری الکترونیک بررسی شود و مطالعات صورت گرفته در ایران نیز در قالب مطالعات پژوهش‌کننده الکترونیک دانشگاه علم و صنعت ایران و در نظر گرفتن فاکتورهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران، به ارائه روش خاصی برای ایجاد شهرهای الکترونیک و در بستر آن گردشگری الکترونیک ارائه گردد. در پایان نیز گردشگری الکترونیک روستای شاهکوه به تفصیل مورد اشاره قرار داده می‌شود و برخی مؤلفه‌ها و خدمات و تسهیلات ارائه‌شده در آن مورد اشاره قرار می‌گیرد.

گردشگری در شهر الکترونیک تورنتو

از نظر محققان و مجریان شهر الکترونیک تورنتو، برپایی این امر شامل سه مرحله است:
۱- طراحی؛ ۲- پیاده‌سازی؛ ۳- تثبیت.

الف) مرحله اول

بر اساس دیدگاه مزبور، اولین مرحله از ایجاد شهر الکترونیک طراحی ابعاد و مشخص نمودن اجزا و قسمت‌های ضروری است که قابلیت اجرایی داشته باشد. طی این فرآیند نقاط قوت و ضعف شهر و یا به تعبیری بهتر، فرصت‌ها و تهدیدهای رودرروی شهر در فرآیند عملیاتی مشخص می‌شود. سپس فرصت‌ها و تهدیدهای موجود با قوت‌ها و ضعف‌های مکنون در ساختار شهر انطباق داده می‌شود تا با شناسایی پتانسیل‌های موجود، تلاش شود تا از دل تهدیدهای ساختار فعلی، فرصت‌هایی برای توسعه آتی فراهم گردد. پس از این مرحله، فرصت‌ها و تهدیدهای فوق مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند و بر اساس آن، معیارهای لازم و اولیه برای پیاده‌سازی شهر الکترونیک ارائه می‌شوند.

ب) مرحله دوم

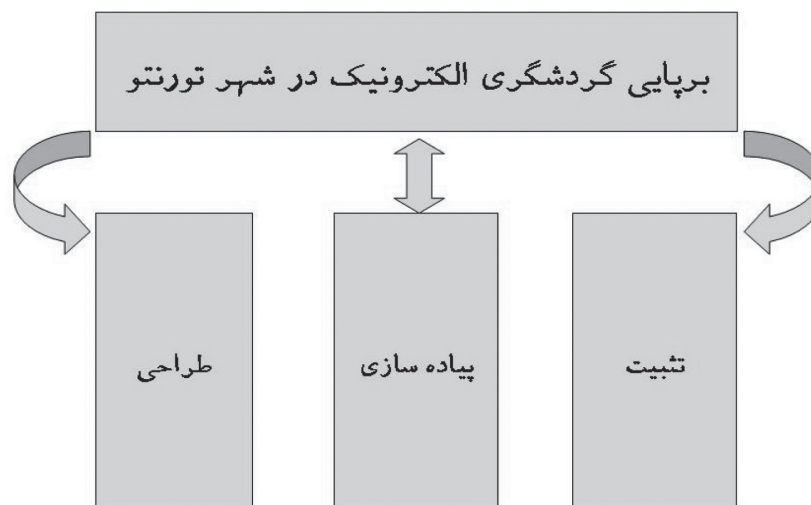
در محله دوم باید زیرساختار لازم برای پیاده‌سازی شهر الکترونیک طراحی شود و از گروه‌های کاری متخصص در زمینه‌های مختلف برای عملی نمودن

طرح ارائه‌شده در مرحله اول استفاده گردد. در این راستا باید چالش‌های طرح نیز مورد شناسایی قرار گیرند و با اتخاذ راهکارهای مناسب، حل و فصل شوند تا بتوان شهر الکترونیک کم‌نقصی داشت. هدف‌های عمده این مرحله عبارتند از:

- ایجاد زیرساختار سخت‌افزاری لازم برای پیاده کردن طرح؛
- تهیه ضوابط و قوانین مرتبط با امنیت و مالکیت به‌عنوان بخشی از طرح؛
- هماهنگ کردن بخش‌های مختلف شهری؛
- کمینه کردن فعالیت‌های تکراری انجام‌گرفته در شهر؛
- کمینه کردن زمان انجام فعالیت‌ها در شهر؛
- کمینه کردن کارهای اداری و دفتری با استفاده از سیستم‌های مکانیزه و بهبود روش‌ها؛
- یکپارچه‌سازی فعالیت‌های تجاری در پیاده‌سازی طرح به منظور افزایش کارایی و راندمان؛
- بهینه‌سازی منابع موجود شهری.

ج) مرحله سوم

- آخرین مرحله در ایجاد شهر الکترونیک، برقراری و تثبیت آن است. هدف نهایی از این مرحله ارائه یک محیط کاملاً تکامل‌یافته (با توجه به مقتضیات و امکانات موجود) برای فناوری و مدیریت اطلاعات در سطح شهر است. اجرای این مرحله از نظر عملی نقطه پایانی ندارد و در هر زمان با پیشرفت در فناوری و مدیریت اطلاعات و همچنین بالا رفتن سطح نیازهای شهروندان این مرحله به مراحل تکاملی نزدیک می‌شود. برخی اهداف را که می‌توان در این ارتباط دنبال کرد، عبارتند از:
- تکامل دائمی و بهبود مستمر فناوری و مدیریت اطلاعات؛
- همگام نمودن فناوری‌های موجود با نیازمندی‌ها و سطح توقع شهروندان؛
- دستیابی به اهداف استراتژیک و دیدگاه‌های آرمانی پیش‌بینی‌شده؛
- برطرف کردن نیازمندی‌های تجاری مختلف به‌طور همزمان در شهر.



گردشگری در شهر الکترونیک تایپه

الف) کاربری فناوری اطلاعات در درون فعالیت‌های شهری

اولین مرحله از ایجاد یک درگاه اینترنتی برای توسعه مفهوم شهر الکترونیک یا گردشگری الکترونیک مجتمع‌سازی فناوری اطلاعات و کاربری آن در درون عملیات مدیریت شهری است. در این مرحله، آن دسته از ابزارها و کاربردهای فناوری اطلاعات که در شهر قابل اجرا و پیاده‌سازی است، شناسایی می‌شوند و به منظور تطبیق آنها با نیازهای شهری (با توجه به ویژگی‌های فرهنگی - اقتصادی شهر) و کاربری همگانی، مورد بازنگری قرار می‌گیرند. هدف از این مرحله، مهندسی مجدد فعالیت‌های شهری است؛ به گونه‌ای که تمامی زوایای کار لحاظ شود و کمبودها و نقصان‌ها کاملاً شناسایی و راهکاری مناسب جهت آنها یافت شود.

ب) ارتباط فعالیت‌های شهری

اگر این مرحله ایجاد شهر الکترونیک نگرش به درون شهر باشد، دومین مرحله، بر نگرش بیرونی تکیه دارد، چراکه روش‌های آن، خدمات ارائه شده در شهر به مشتریان یا به عبارتی دیگر شهروندان و گردشگران را بهبود می‌بخشد. خروجی این مرحله، خدمات مجتمع و یکپارچه یک مرحله‌ای و بدون استفاده از کاغذ می‌باشد. در این مرحله ارتباط با فعالیت‌ها و خدمات و تسهیلات در

نظر گرفته شده، مشخص می‌شود و این ارتباط به صورت الکترونیک بین آنها برقرار می‌شود. پس از این مرحله، به تحلیل و ارزیابی سیستم موجود و انجام فعالیت‌ها در شهر و بهینه‌سازی رابطه بین فعالیت‌های مربوط به توسعه طرح گردشگری پرداخته می‌شود. بدیهی است که تمامی این موارد با نگرش دقیق به راهکارهای جلب رضایت شهروندان، روستاییان و گردشگران و ایجاد رفاه و آسایش برای آنان می‌باشد تا به‌عنوان یک رسالت و هدف آرمانی مورد نظر مسئولان شهر قرار گیرد.

ج) یکپارچه‌سازی فعالیت‌ها و تسهیلات

سومین مرحله بر ارائه اطلاعات مرتبط با بخش غیردولتی و استفاده از یک رابط عمومی متمرکز می‌شود. با این روش، اطلاعات مربوط به شیوه زندگی، کار و تفریح به هم مرتبط می‌شود که هدف از آن ایجاد سیستم منسجم و یکپارچه به‌منظور مدیریت فعالیت‌های شهری با تأکید بر استفاده از فناوری اطلاعات است.

استراتژی‌های تایپه در پیاده‌سازی شهر الکترونیک

شهر تایپه از سال ۲۰۰۰ میلادی برای رسیدن به اهداف آرمانی خود استراتژی‌هایی را در پیش گرفته است:

پی‌ریزی زیرساختار: ایجاد و توسعه یک زیرساختار اطلاعاتی با ظرفیت بالا در تایپه
تایپه در حال مجتمع‌سازی شبکه‌های گسترده سازمان‌های خصوصی و ایجاد یک شبکه



آشنایی مردم با فناوری اطلاعات کمک می کند.
مهندسی مجدد شهرداری: اطلاعاتی کردن

مدیریت شهری

از طریق به کارگیری فناوری ارتباطات و اینترنت، تایپه سیستم های اطلاعات بنگاه های مختلف در سطح شهر را با شهرداری مجتمع سازی نموده است. ۴۳۵ بنگاه و مدرسه مستقیماً تحت نظارت شهرداری تایپه در سال ۲۰۰۰، سیستم تبادل داده های الکترونیکی (EDI) خود را ایجاد نموده اند. بر طبق آمار ارائه شده توسط سایت تایپه، تا آخر آوریل ۲۰۰۰ نرخ درصد کارهایی که کاملاً توسط EDI انجام می شود به ۵۲ درصد و هم اکنون به بیش از ۷۴ درصد رسیده است. با خصوصی سازی ایجاد خدمات اطلاعاتی، تایپه از توانمندی بخش خصوصی در صنعت اطلاعات استفاده می کند. با این روش، تایپه ایجاد شهر الکترونیک خود را به گونه ای که خدمات بسیار متفاوتی ارائه دهد، تسریع خواهد کرد.

افزایش کارایی دولت: به کارگیری فناوری اطلاعات در جهت بهبود بخشی خدمات به شهروندان و گردشگران

به منظور بهبود خدمات رسانی، تمام بنگاه های تحت نظارت شهرداری به ایجاد درگاه های اینترنتی

خدمات دهی با کیفیت و سرعت بالا در آن شهر است. با این روش تایپه قادر است تمام بنگاه ها، مدارس، مجمع ها و بیمارستان ها و خانه ها را به هم متصل کند و شهر را جهت تبدیل شدن به یک محیط زندگی کاملاً شبکه ای پیش برد. به زودی یک شبکه اطلاعاتی در سطح شهر بر اساس مدل MAN بنا نهاده می شود که به علاوه تمام بنگاه های دولتی شهر با استفاده از شبکه وسیع ADSL به هم متصل خواهند شد. در این رابطه به منظور ایجاد سهولت در عرضه مراودات اجتماعی و اقتصادی، راه اندازی مکانیسم امضای الکترونیک را با هدف توسعه همگانی کارت های الکترونیک توسط شهروندان در دست اجرا دارد.

مردم: ایجاد آموزش از راه دور

هدف مجتمع سازی رایانه ها در مدارس سطح شهر و نهادها و ارگان ها این است که به منظور توسعه آموزش، با سیستم های کامپیوتری به هر کدام از شهروندان یک دوره آموزشی سه ساعته به صورت برخط ارائه می کند تا سطح علمی مردم را افزایش دهد. تایپه در حال سازمان دهی رقابت ها و فعالیت های عمومی گوناگون برخط به منظور تشویق شهروندان به اکتساب و تقویت مهارت های به کارگیری اینترنت می باشد. آموزش اینترنتی از برنامه درسی تمام رشته ها شده است. این روش به

پرداخته‌اند تا قابلیت‌های جستجوی اطلاعات و پردازش برخط را فراهم کنند. این امر در سال ۱۹۹۹ به انجام رسیده است و هر سال، خدمات این درگاه‌ها مورد بازرسی قرار می‌گیرد. خدمات بدون کاغذ شهرداری و دوری از بوروکراسی اداری در حال تبدیل شدن به یک امر عادی است. هر زمان شهروندان موردی را بایگانی کنند اگر متقاضی موافقت کند، تمام بنگاه‌ها پس از آن می‌توانند اطلاعات لازم (مثل پرونده‌ها یا موارد بایگانی‌شده قبلی) را به‌دست آورند و دیگر نیازی به جمع‌آوری اطلاعات لازم توسط بنگاه‌ها نمی‌باشد. به‌علاوه فرم‌های درخواست بر روی وب‌سایت قرار گرفته‌اند تا مردم بتوانند یک کپی از فرم درخواست را از اینترنت دریافت و پس از تکمیل، آن را به‌صورت برخط تحویل دهند. کلاس‌های آموزشی شبکه‌های اطلاعاتی برگزار می‌شود و ابزارها و وسایل توانا با شبکه (Net-enabled devices) در دسترس عموم قرار خواهد گرفت تا شهروندان به شهروندان شبکه‌ای (NetCitizen) تبدیل شوند.

خدمات عمومی غیردولتی: ایجاد شبکه‌های اطلاعات عمومی

طرح ایجاد ۹ شبکه اطلاعات عمومی برنامه‌ریزی و اجرای آن تا سال ۲۰۰۱ به انجام رسیده است. بر روی این شبکه، امنیت عمومی، خدمات داوطلبانه، خدمات مراقبت درمانی و دارویی، خدمات دستگیری از بینوایان و دیگر خدمات اجتماعی موجود است. تاپیه منابع بخش خصوصی را گردآوری کرده است تا اطلاعات مختلف در سازمان‌های مختلف، برای عموم به‌راحتی قابل دسترس باشد. این کار باعث گسترش و تقویت توسعه صنایع گردشگری و مسافرتی می‌گردد. تاپیه درصد ایجاد وب‌سایت‌های مجتمع و گروه‌ها به منظور ارائه وب‌سایت مجتمع‌های مدیریتی است تا دامنه دید و محتوای مراکز خدمات‌رسانی را گسترش دهد و تا جایی که قانون اجازه می‌دهد اطلاعات مراکز اطلاعاتی دولت را در اختیار

عموم و صنایع اطلاعاتی بر مبنای اشتراک قرار دهد.

نمونه‌های موردی موجود در ایران

موضوع شهر الکترونیک در ایران و توسعه آن در مناطق روستایی، به پیشنهاد پروفیسور علی اکبر جلالی در سال ۱۳۷۹ مطرح گردید؛ چنانچه طبق تفاهم‌نامه‌ای بین دانشگاه علم و صنعت ایران و سازمان منطقه آزاد کیش قرار بود جزیره کیش به اولین شهر الکترونیکی ایران تبدیل شود. پس از طرح موضوع، همایش جهانی شهرهای الکترونیکی و اینترنتی در جزیره کیش برگزار گردید تا ابعاد مختلف موضوع شهر الکترونیک کیش مورد نقد و بررسی قرار گیرد. علاوه بر این در سال ۱۳۸۱ موضوع شهر الکترونیک مشهد با محوریت شهرداری مطرح گردید و پروژه سند راهبردی شهر الکترونیک مشهد به عهده دانشگاه علم و صنعت ایران قرار گرفت و در حال حاضر نیز اقدامات پراکنده‌ای درباره شهر الکترونیک اکباتان، شهر الکترونیک کرج و شهر الکترونیک شیراز در رسانه‌ها مطرح شده است. در رابطه با گردشگری الکترونیک و درگاه‌های اینترنتی روستایی نیز می‌توان به روستای الکترونیکی شاهکوه اشاره کرد که به همت پروفیسور جلالی در حال بهره‌برداری است و اولین نمونه قابل قبول و موجود در گردشگری الکترونیک روستایی در ایران و در انطباق با ادبیات این تحقیق به‌شمار می‌رود. در ادامه به این موارد اشاره مختصری می‌شود:

روستای الکترونیک شاهکوه

شاهکوه روستایی کوهستانی واقع در البرز مرکزی است که از شمال به گرگان و از جنوب شرقی به شاهرود و از جنوب غربی به دامغان می‌رسد و از نظر تقسیمات کشوری در استان گلستان قرار می‌گیرد. این روستا در ارتفاع ۲۰۰۰ متری دریا قرار دارد و با شهرهای گرگان و شاهرود ارتباط زمینی از راه شوسه دارد. شاهکوه به‌علت موقعیت جغرافیایی، دارای زمستان‌هایی سرد و تابستان‌هایی معتدل است و مردم آن به کارهای



فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahr
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009



پذیرش آگهی در سایت



یکی از وظایفی که مجمع دانشگاهیان و به طبع سایت شاهکوه در آغاز راه اندازی بر خود مصلح می دیده اشاعه فرهنگ استفاده از اینترنت و کامپیوتر و پرورش استعداد های شاهکوهیان در استفاده از اینترنت بوده است ، برای این منظور ، شروع به برگزاری انواع کلاس های آموزشی در شاهکوه و روستاهای اطراف نموده است همچنین اخیراً در سایت شاهکوه قسمتی تحت عنوان آموزش مجازی در نظر گرفته شده که در آن به آموزش چند نرم افزار و آموزشی های متوسط برای استفاده از اینترنت برای شاهکوهیان می پردازد . طبیعتاً برای برگزاری چنین امکاناتی مجمع دانشگاهیان احتیاج به حمایت و پشتیبانی و کمک از جانب تمامی عزیزان دارد .

و اما ...

چگونه می توانیم به روستای شاهکوه کمک کنیم ؟

- از نظر ما سایت شاهکوه سایت ملی ایران است لطفاً مطالب متنوع و مفیدتان را برای ما بفرستید تا در سایت قرار دهیم.
- سایت هایی را که به نظر شما مفید است و با کار ما ارتباط دارد به ما معرفی کنید تا آدرس آن را در سایت قرار دهیم.
- استفاده از کامپیوترها و تجهیزاتی که احتمالاً مورد استفاده شما نمی باشد و می توانید آن را برای ما ارسال کنید.
- کمک های مالی که می توانید به حساب ما واریز کنید.
- فراهم کردن امکان تحصیل برای جوانان شاهکوهی در خارج از کشور.
- اهدای کامپیوتر و یا وسایل جانبی آن.
- معرفی شاهکوه و سایت آن در سایت های مختلف.
- ارسال اسناد و مدارک فارسی خود برای تقویت کتابخانه مجازی روستای قرن آباد (شاهکوه)

آگهی در سایت با درخواست شما به مدت یک ماه در صفحه نخست سایت شاهکوه قرار خواهد گرفت و چنانچه تمایل داشته باشید این مدت تمدید خواهد شد که در زیر هزینه مربوط به درج banner تبلیغاتی ذکر شده است، همچنین سایت شاهکوه برای تبادل banner ها نیز آماده است، مدیران سایت هایی که تمایل دارند کمکی به شاهکوهیان داشته باشند می توانند banner تبلیغاتی سایت شاهکوه که در زبورو ملاحظه می فرمایید در سایت خود قرار دهند، در این صورت سایت شاهکوه ضمن تشکر از این دوستان سعی خواهد کرد banner تبلیغاتی ، اسناد ها ، دبلیست banner های تبلیغاتی ، سات شاهکوه قرار دهد.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahrī
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009

۸۲

امکانات موجود اصلاً جوابگوی شور و شغف دانش آموزان نبود و قطعاً اگر امکانات بیشتری وجود داشت، کلاس ها از کیفیت بهتری برخوردار می شدند. این سایت در تابستان ۱۳۷۹ و با مدیریت جناب آقای دکتر علی اکبر جلالی عضو برجسته مجمع و پشتیبانی و همکاری اعضا و اهالی راه اندازی شد. این امر در رسانه های داخلی و خارجی انعکاس فراوانی یافته است و در مدت زمان کمتر از سه ماه قریب ۶ هزار نفر از سایت شاهکوه دیدن کردند که اغلب آنها ایرانیان مقیم خارج از کشور بودند و چنین کاری برایشان بسیار دور از ذهن و قابل ستایش بود. در همین راستا، بنیاد دانش و هنر که بنیادی خیریه برای کمک به امر آموزش در ایران است و توسط ایرانیان مقیم خارج از کشور حمایت می شود، تعداد ۹ دستگاه کامپیوتر، چاپگر و اسکنر به مجمع اهدا کردند. در پیام دکتر جلالی از دانشگاه ویرجینیا به مجمع ایشان در روستای شاهکوه آمده است: خوشبختانه سایت شاهکوه جزء سایت های معروف جهان شده است و خیلی ها تمایل دارند کالاهای شاهکوه را خریداری نمایند و حتی در سایت بزرگ

کشاورزی و دامپروری اشتغال دارند. در زمستان مردم این منطقه به شهرهای گرگان و شاهرود کوچ می کنند ولی در تابستان جمعیت زیادی را در خود جای می دهد و به تعداد ۵۰۰ خانوار می رسد. در تابستان ۱۳۷۹ و بعد از اینکه مخابرات روستای چهارباغ افتتاح گردید، مجمع دانشگاهیان منطقه شاهکوه با دعوت از آقای دکتر عمادی معاون محترم وزیر جهاد سازندگی اتصال به شبکه جهانی اینترنت را برقرار نموده است و به عنوان اولین روستای ایرانی در شبکه جهانی اینترنت شناخته شد. اتصال روستا به اینترنت مورد توجه رسانه های داخلی و خارجی نیز قرار گرفت و چندین روزنامه و مجله داخلی و خبرگزاری های خارجی از جمله فرانس پرس خبر اتصال اولین روستای ایرانی به اینترنت را تیتیر خود قرار دادند. بعد از اتصال به اینترنت، کلاس های آشنایی با اینترنت و آموزش کامپیوتر در دو روستای چهارباغ و شاهکوه در روزهای ۱۵ تا ۱۸ مرداد ماه برگزار شد که مورد توجه مردم و دانش آموزان منطقه قرار گرفت. مسأله مهمی که در برگزاری این کلاس ها به چشم می خورد، این بود که

آمازون دات کام که بزرگ‌ترین فروشگاه اینترنتی جهان است، کتاب و موسیقی شاهکوهی در لیست فروش آن شرکت قرار گرفته است. اگر میلیون‌ها دلار هزینه می‌شد این مقدار اثر نداشت.

- خدمات گردشگری الکترونیکی در سایت شاهکوه؛
- درآمدزایی و تبلیغات در درگاه اینترنتی شاهکوه؛
- جلب کمک‌های دولتی و غیردولتی؛
- استفاده از سطوح مخابرات و ایجاد سطوح و زیرساختار الکترونیکی؛
- مشارکت‌سازی روستایی در ایجاد و توسعه زیرساختار و سخت‌افزارهای لازم در توسعه روستای الکترونیک؛
- ارائه محصولات کشاورزی و زراعی و فرآورده‌های دامپروری و صنایع دستی.

نتیجه‌گیری راهکارها و پیشنهادها چگونگی ایجاد گردشگری الکترونیک

پیاده‌سازی گردشگری الکترونیک از دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان این حوزه در دنیا روش‌های متفاوتی دارد و به‌طور کلی دارای رویه مشخص و خاصی نیست. اما در مجموع همه آنها دارای یک چهارچوب و قالب کلی هستند و به‌طور کلی و در عین حال نامحسوس به همدیگر وابسته‌اند. با توجه به اینکه منابع و مطالب علمی بسیار محدودی در مورد شهر الکترونیک وجود دارد و ایجاد گردشگری الکترونیکی نیز یک پدیده نوظهور است، هنوز روش علمی و تئوریک تأییدشده‌ای برای پیاده‌سازی گردشگری الکترونیک و مجازی ارائه نشده است و بیشتر مطالب نیز حاصل تجارب موجود در نتایج ایجاد و توسعه گردشگری الکترونیک در جهان می‌شود. علاوه بر این از آنجا که این کاربست فناوری اطلاعات در صنعت گردشگری خاصه گردشگری روستایی چالش‌های مخصوص به خود را دارد، لازم است تا در قالب تحلیل سوات (S.W.O.T) به تجزیه و تحلیل ویژگی‌ها، شاخصه‌ها و شرایط محیطی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی روستای هدف نیز پرداخته شود تا

بتوان بر پایه این شناخت و تجزیه و تحلیل به ارائه راهکارها و راهبردها، سیاست‌ها و برنامه اقدام احتمالی در توسعه گردشگری روستایی با استفاده از فناوری اطلاعات در این حوزه روستایی پرداخت. بر این اساس است که مراحل روش اجرای گردشگری الکترونیک روستایی به‌طور عام، شامل موارد زیر می‌شود:

(الف) شناخت و شناسایی شاخصه‌ها، سنجه و ویژگی‌های منطقه گردشگری در ابعاد عام، شامل:

- ویژگی‌های طبیعی جغرافیایی و اقلیمی؛
- ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی؛
- ویژگی‌های اقتصادی؛

جاذبه‌ها و پتانسیل‌های گردشگری.

(ب) شناخت و شناسایی شاخصه‌ها، سنجه و ویژگی‌های منطقه گردشگری در ابعاد خاص، شامل:

زیرساختار الکترونیک موجود و امکان توسعه و گسترش احتمالی بسترهای الکترونیک موجود برای رویکرد گردشگری الکترونیک در منطقه روستایی هدف؛

ویژگی‌های نرم‌افزاری موجود و امکان توسعه و گسترش احتمالی بسترهای نرم‌افزاری موجود یا مورد نیاز برای توسعه گردشگری الکترونیک روستایی در منطقه روستایی هدف؛

ویژگی‌های سخت‌افزاری موجود و امکان توسعه و گسترش احتمالی بسترهای سخت‌افزاری موجود یا مورد نیاز برای توسعه گردشگری الکترونیک روستایی در منطقه روستایی هدف؛

ویژگی‌های مربوط به سواد اطلاعاتی و میزان آشنایی احتمالی روستاییان و یا بسترهایی که می‌تواند در فرآیند توسعه سواد اطلاعاتی در منطقه روستایی مورد نظر مورد استفاده قرار داده شود.

(ج) تجزیه و تحلیل و آنالیز جاذبه‌ها و پتانسیل‌های منطقه با اهداف گردشگری منطقه مورد نظر توسعه گردشگری برای استخراج نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای موجود در رابطه با توسعه گردشگری الکترونیک و استفاده از فناوری اطلاعات در قالب تحلیل سوات.

(د) تدوین چشم‌اندازها، اهداف و آرمان‌های توسعه

طرح گردشگری الکترونیک در منطقه گردشگری و بررسی میزان انطباق آنها با شرایط عام فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی و شرایط خاص: زیرساخت‌های توسعه فناوری اطلاعات، سخت‌افزارها، نرم‌افزارها و سواد اطلاعاتی.

ه) ارائه راهکارها، راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های اقدام احتمالی برای توسعه و گسترش گردشگری الکترونیک و پیش‌شرط‌های آن در مناطق روستایی هدف.

بر این اساس در گام نخست می‌بایست به شناسایی ویژگی‌ها و شاخصه‌های عام در منطقه مورد نظر طرح گردشگری پرداخت. در این راستا، لازم است تا شناسایی کاملی از وضع موجود منطقه روستایی تحقیق برداشته شود که در دو بعد عام و خاص صورت می‌گیرد تا امکان تحلیل و ساماندهی نتایج آن، در تدوین راهکارها، راهبردها و سیاست‌ها و برنامه‌های اقدام فراهم شود.

این مراحل عبارتند از: ۱- طراحی و برنامه‌ریزی؛ ۲- اجرا؛ ۳- بازرسی و کنترل؛ ۴- اقدام اصلاحی.

الف) طراحی و برنامه‌ریزی

هدف از انجام این مرحله طراحی تغییراتی است که منجر به بهبود وضعیت موجود می‌شود. در این روند با بررسی‌های اولیه، انجام تجزیه و تحلیل بر روی سیستم پیشنهادی و مدنظر، رسم نمودارهای پاراتو و نمودار علت و معلولی، نقاط ضعف و قدرت سیستم موجود بررسی و سپس طرحی برای بهبود وضعیت موجود ارائه می‌شود. در این بخش فرآیند پیشنهادشده، دقیقاً بایستی الگوی گردشگری و توسعه توریسم در روستای پیشنهادی، اهداف، برنامه‌های عملیاتی و اجرایی، زمان و سایر عوامل مشخص شود و از مکانیسم‌های مختلف برای همپوشانی فعالیت‌ها و تعیین زمان شناوری آنها، با هدف کاهش هزینه‌ها و صرفه‌جویی در وقت و نیروی انسانی استفاده شود.

راهکارهای پیشنهادی

ارائه مدل پیشنهادی جهت پیاده‌سازی گردشگری الکترونیک

با توجه به وضعیت فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و شرایط خاص حاکم بر آن اجرای مراحل توسعه گردشگری الکترونیک در روستاها و مناطق دارای پتانسیل‌های طبیعی (اکوتوریسم) در نواحی حاشیه شهری و روستایی، اجرای گردشگری الکترونیک و پیاده‌سازی آن، دقت عمل و برنامه‌ریزی خاصی را نیاز دارد؛ چنانچه با در نظر گرفتن تمام محدودیت‌ها و فرصت‌های موجود بتوان در کمترین زمان و با صرف کمترین هزینه ممکن، اهداف پیش‌بینی‌شده را تحقق بخشید. از آنجا که در بسیاری از عملیات صنعتی و اجرایی از مدل «چرخه‌دمینگ» استفاده می‌شود، در ارائه این مدل برای توسعه گردشگری الکترونیک روستایی در ایران نیز به‌صورت پیشنهادی در قالب این روش به ارائه مراحل توسعه و گسترش فرآیند طرح‌ریزی و اجرا اشاره می‌شود.

ب) اجرا

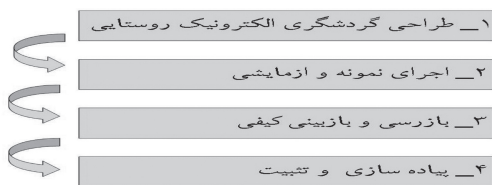
در این مرحله طرح و برنامه، اهداف پیش‌بینی‌شده اولیه حالتی اجرایی به خود می‌گیرند و عملیات لازم جهت تحقق آن صورت می‌پذیرد. با توجه به جدید بودن موضوع ایجاد و توسعه گردشگری روستایی الکترونیک و با توجه به شرایط فرهنگی، جغرافیایی و مقولاتی نظیر زیرساخت‌های الکترونیک، سخت‌افزار و نرم‌افزارها و سواد اطلاعاتی، لازم است تا گردشگری روستایی الکترونیک در برخی نقاط خاص کشور در نظر گرفته شود تا دستاوردها و نتایج حاصل از آن، پس از اصلاح و نقد و رفع مشکلات و معایب به سایر نقاط تعمیم داده شود.

د) بازرسی و کنترل

پس از اجرای آزمایشی طرح، به منظور تشخیص مؤثر بودن یا مفید بودن سیستم آزمایشی پیاده‌شده، لازم است تا تغییرات و اقدامات و سرمایه‌گذاری‌های صورت‌گرفته در کل فرآیند، مورد بازرسی قرار گیرد. خروجی این مرحله

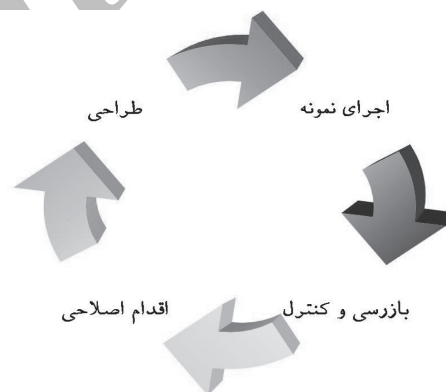
در صورت مثبت بودن نتایج، به نوعی اثبات موفقیت‌آمیز بودن نسخه آزمایشی طرح تلقی می‌گردد.

(۱) طراحی گردشگری الکترونیکی روستایی؛ (۲) اجرای نمونه و آزمایشی؛ (۳) بازرسی و بازبینی کیفی؛ (۴) پیاده‌سازی و تثبیت.



ه) اقدام اصلاحی

هدف از این مرحله، پیاده‌سازی اقدامات اصلاحی و اعمال تغییرات مورد نیاز برای کل سیستم به منظور اصلاح ساختار سیستم و دستیابی به هدف مورد انتظار می‌باشد. انتظارات این مرحله نیز شامل طرح‌ریزی فرآیندها، استاندارد کردن فرآیندها و اخذ بازخورد از سیستم و انجام آموزش‌های لازم برای اجرای فرآیند استانداردسازی می‌باشد.



طراحی گردشگری الکترونیکی روستایی

این مرحله شامل موارد زیر می‌شود:

- ۱- تعریف چشم‌اندازها، راهبردها، سیاست‌های گردشگری روستایی در پیاده‌سازی گردشگری الکترونیکی؛
- ۲- مشخص کردن طرح‌های کاربردی و قابل اجرا برای گردشگری الکترونیکی؛
- ۳- تعریف پروژه‌های راهبردی مورد نیاز؛
- ۴- آموزش نیروی متخصص و کاردان؛
- ۵- اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی همگانی.



مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Modiriat Shahrī
شماره ۲۳ - بهار ۱۳۸۸
No.23.Spring 2009

۸۵

«مدل چرخه‌دمینگ یک مدل استاندارد جهانی برای انجام پروژه‌های عملی کلان است که می‌تواند در توسعه گردشگری الکترونیکی نیز مورد استفاده قرار گیرد.»

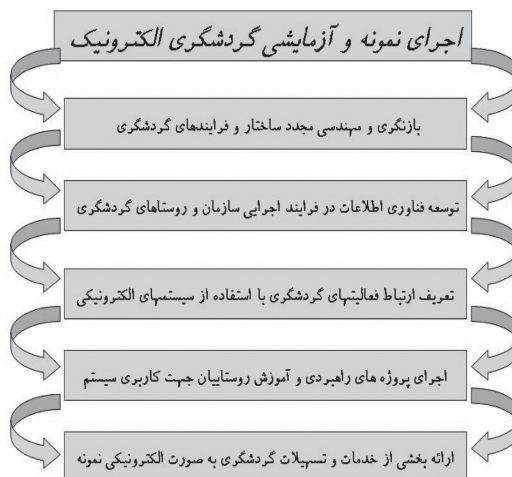
با توجه به آنچه گفته شد، توسعه و گسترش گردشگری الکترونیکی روستایی در مناطق روستایی دارای پتانسیل‌های گردشگری طبیعی، نیازمند پیاده‌سازی یک نمونه است تا پس از رفع اشکالات و اعمال اصلاحات لازم، نسبت به تعمیم آن به سایر روستاها و حاشیه شهرهای دارای پتانسیل‌های طبیعی گردشگری و برخوردار از امکانات بالقوه اقدام کرد. بر این اساس در مرحله اول، بر طبق چرخه‌دمینگ و با در نظر گیری شرایط اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی ایران می‌توان چارچوب زیر را پیشنهاد کرد:

۱- اجرای نمونه و آزمایشی

این مرحله باید موارد زیر را در بر داشته باشد:

- ۱- بازرنگری و مهندسی مجدد ساختار و فرآیندهای فعالیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری؛
- ۲- واردسازی فناوری اطلاعات در فرآیندهای اجرایی سازمان‌های گردشگری روستاها شامل طرح؛
- ۳- تعریف ارتباط فعالیت‌های گردشگری با استفاده از سیستم‌های الکترونیکی؛
- ۴- اجرای پروژه‌های راهبردی؛
- ۵- آموزش گسترده شهروندان جهت استفاده و کاربری سیستم؛
- ۶- ارائه بخشی از خدمات و تسهیلات گردشگری به صورت الکترونیکی نمونه.

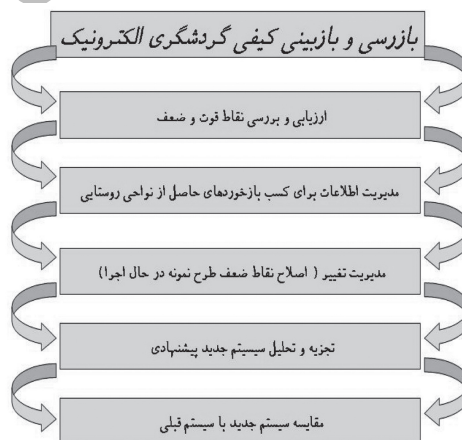
۳- ایجاد وبسایت درگاه واحد برای دسترسی تمامی خدمات گردشگری روستایی در مناطقی روستایی هدف طرح گردشگری؛ ۴- ایجاد زیرساختار لازم برای ارائه خدمات الکترونیکی؛ ۵- فراهم سازی امکان دسترسی به تمامی خدمات و اطلاعات مورد نیاز برای گردشگران و جهانگردان از مناطقی روستایی موضوع طرح و از طریق اینترنت؛ ۶- بازنگری منظم سیاستها و برنامه های دولت الکترونیک ایران و تطبیق طرح های گردشگری با چشم اندازهای موجود.



بازرسی و بازبینی کیفی

این مرحله نیز موارد زیر را شامل می شود:

- ۱- ارزیابی و بررسی نقاط قوت و ضعف؛ ۲- مدیریت اطلاعات (به منظور کسب بازخوردهای حاصل از نواحی روستایی شامل طرح)؛ ۳- مدیریت تغییر (اصلاح نقاط ضعف طرح نمونه در حال اجرا یا اجراشده)؛ ۴- تجزیه و تحلیل سیستم جدید پیشنهادی؛ ۵- مقایسه سیستم جدید با سیستم قبلی.



پیاده سازی

- این مرحله نیز مواردی به شرح زیر را شامل می شود:
- ۱- یکپارچه سازی فعالیتهای گردشگری در حوزه مناطق روستایی مشتمل بر طرح؛ ۲- تدوین استانداردهای لازم در حوزه گردشگری الکترونیک؛

منابع و کتاب شناسی:

- (۱) محمودی نژاد، هادی؛ پایان نامه کارشناسی ارشد برنامهریزی اکوتوریسم با تأکید بر نواحی روستایی حاشیه رودخانه و سد، به راهنمایی دکتر محمدرضا پورجعفر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۶.
- (۲) بمانیان، محمدرضا و محمودی نژاد، هادی؛ بررسی یک ضرورت، التزام تحقق‌پذیری شهرسازی الکترونیک: مفاهیم و چالش‌ها، همایش گردشگری الکترونیک، مهر ۱۳۸۶.
- (۳) الوانی، مهدی؛ دشتی، زهره؛ اصول و مبانی جهانگردی، معاونت اقتصاد و برنامه‌ریزی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳.
- (۴) پارساییان، علی؛ اعرابی، محمد؛ جهانگردی در چشم‌اندازی جامع، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۲.
- (۵) اعرابی، محمد؛ ایزدی، داوود؛ مدیریت جهانگردی، مبانی، راهبردها و آثار، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۹.
- (۶) غمخوار، اکبر؛ اصول و مبانی جهانگردی، انتشارات فرآمد، ۱۳۸۲.
- (۷) اعرابی، محمد؛ ایزدی، داوود؛ سیاستگذاری جهانگردی، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۲.
- (۸) منشی‌زاده، رحمت‌الله و نصیری، فاطمه؛ گردشگری روستایی، انتشارات منشی، ۱۳۷۹.
- (۹) بحرینی، حسین؛ طرح توسعه گردشگری در استان کهگیلویه و بویراحمد، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران، ۱۳۷۹.
- (۱۰) روزنامه همشهری، گلگشت در عالم، پرونده‌ای برای گردشگری، ضمیمه هفتگی اندیشه، ۳۰ آذر ۱۳۸۴.
- (۱۱) امینی، امیرهوشنگ؛ جغرافیای توریستی، مدرسه عالی خدمات جهانگردی و اطلاعات، ۱۳۵۰.
- (۱۲) معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی دفتر ریاست جمهور، اسنادی از صنعت جهانگردی در ایران (۱۳۵۷-۱۳۰۱.ه.ش)، ۱۳۸۰.
- (۱۳) عبدالله‌زاده، محمود؛ سازمان جهانی گردشگری، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۹.
- (۱۴) گتاجی، محمدمهدی؛ اصول بازاریابی خدمات مسافرتی و گردشگری، انتشارات فرس، ۱۳۸۳.
- (۱۵) زاهدی‌اصل، محمد؛ مبانی رفاه اجتماعی، تهران: نشر دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۱.
- (۱۶) چاک‌وای‌گی و دیگران؛ جهانگردی در چشم‌انداز جامع، ترجمه علی پارساییان و محمود اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۷.
- (۱۷) شارپلی، جولیا؛ گردشگری روستایی، ترجمه رحمت‌الله منشی‌زاده و فاطمه نصیری، تهران: نشر منشی، ۱۳۸۰.
- (۱۸) رحیمی، حسین؛ جهانگردی روستایی و قلمرو آن، ماهنامه سیاسی اقتصادی، شماره ۱۸۵-۱۸۶، ۱۳۸۱.
- (۱۹) لی، جان؛ گردشگری و توسعه در جهان سوم، ترجمه عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری و معصومه‌السادات امین‌صالحی، تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۷۸.
- (۲۰) قادری، اسماعی؛ نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی پایدار، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۲.
- (۲۱) زرگر، محمود؛ مدل‌های راهبردی و راهکارهای تجارت در اینترنت، تهران: انتشارات بهینه، ۱۳۸۰.
- (۲۲) نیکبخش تهرانی، محمدحسین؛ آذر صابری، مهدی؛ آشنایی با تجارت الکترونیک و زیرساخت‌های آن، تهران، انستیتو ایزایران، ۱۳۸۰.
- (۲۳) صناعی، علی؛ تجارت الکترونیک در هزاره سوم، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، ۱۳۸۱.
- (۲۴) قزل‌ایاغ، مزده؛ تجارت الکترونیکی مبتنی بر اینترنت، همایش جهانی شهرهای الکترونیکی و اینترنتی، ۱۳۸۰.